

Idees

Patacada gravitatòria

Vicenç Villatoro

Una setmana abans de les eleccions, vaig poder-me mirar en una enquesta encarregada per RAC1 sobre intenció de vot a Catalunya la previsió de transvasaments de vots entre els diversos partits. N'hi havia en moltes direccions, però em va sorprendre quina era, segons l'enquesta, la frontera més mòbil, la que travessava un nombre més alt de votants. Era la frontera entre Esquerra i els socialistes. Hi hauria votants d'Esquerra que passarien a CiU o de CiU al PP o d'Iniciativa al PSC. Però la bossa més gran de vots mòbils era la dels que procedien d'Esquerra i anaven al PSC. Per què ens semblava sorprenent? Perquè hi ha la idea que els votants canvien de vegades de partit, però rarament surten d'una mateixa família de partits. En el mapa mental de la política catalana, on hi ha una família nacionalista més o menys mal avinguda, s'entendria el salt de l'un partit nacionalista a l'altre, però costa de comprendre el pas de l'independentisme a Carme Chacón. Error. Els resultats van donar la raó a l'enquesta.

Personalment, continuo pensant que el votant rarament surt de la seva família política, que rarament fa el salt entre dos partits si no considera que formen part d'un mateix espai. Però des de la constitució del tripartit a Catalunya, la definició dels espais i de les famílies ha canviat. Per entendre'ns, hi ha menys electors que se sentin part d'una família nacionalista i més electors que se senten part de la família de les esquerres o de la de les dretes. I això afecta una part important de l'electorat d'Esquerra. Per tant, passar d'Esquerra al PSC és per a ells continuar dins la mateixa família política, concentrar vot útil. Esquerra es va inventar el tripartit precisament per això: perquè si es posava l'eix esquerra-dreta per damunt de l'eix nacional, quedava oberta la seva frontera electoral amb el PSC. Tenien tota la raó. La frontera s'ha obert, però els qui la passen ho fan en la direcció contrària a la prevista.

La política espanyola es basteix al voltant de dos pols molt potents, el PSOE i el PP. Són tan potents, aquests dos pols gravitatoris, que han impedit que a l'àmbit espanyol hi hagi cap formació centrista, al mig de totes dues. Tenen una capacitat d'atracció molt forta. De manera que quan una formació política entra en l'òrbita captiva d'un dels pols, acaba xuclada per aquest pol. Si un partit només pot orbitar al voltant d'un dels dos pols, acaba *canibalitzat* pel partit gran. Li va passar a Unió Valenciana i li passa o li passarà a Ciutadans i al partit nou de Rosa Díez, al pol del PP. Però encara han estat més espectaculars les operacions a l'entorn del pol del

PSOE. De vegades ha xuclat l'estructura sencera del partit que hi orbitava, com en el cas d'Euzkadiko Ezkerra. Algunes altres vegades el que ha anat xuclant és l'electorat: s'ha anat menjant elecció rere elecció l'espai de l'antic PCE i de l'antic PSUC, fins a deixar-los en dos diputats. Si entres en el camp gravitatori del PSOE i del PP, t'acabes enclastant contra la seva superfície.

Aquest efecte gravitatori només l'han pogut resistir els partits que segons les circumstàncies i les necessitats podien orbitar alternativament a l'entorn dels uns i dels altres. És a dir, el PNB i CiU, i en part Coalició Canària. Els ha costat caríssim, a cada canvi d'òrbita han perdut un llençol. Però han pogut sobreviure sense ser xuclats pels dos pols, preci-

A les eleccions del 9 de març Convergència i Unió va resistir l'efecte gravitatori i no es va enfonsar, perquè no tenia l'òrbita captiva de cap dels dos pols.

sament perquè no tenien l'òrbita captiva per cap dels dos. Els qui només podien girar al voltant d'un dels dos pols, hi han acabat abduïts. La mística de les dretes i de les esquerres, les crides al vot útil, els impactes emocionals dels atemptats han aconseguit aquest efecte.

Si com a nacionalistes volem mantenir mapes polítics propis, més enllà d'aquests dos camps gravitatoris, necessitem forces polítiques que no estiguin en l'òrbita captiva de cap dels dos. Per això, seria urgent que Esquerra Republicana i el nacionalisme d'esquerres en general pogués fugir del camp gravitatori únic del PSOE. I seria necessari que Convergència i Unió no hi caigués. És clar que per aconseguir tot això ens aniria bé, a més de la voluntat, una cosa molt més difícil: un altre PP.

Escriptor